

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ НА ДРУГИЯ БРЯГ

chitanka.info

НА ДРУГИЯ БРЯГ^[0]

*На пладня той на морский стръмен бряг
възйе се уморен и бодър,
и там застана като тъмен стълп
напречен в небосвода модър.*

*И впи той поглед в далнини, орел
тъй както в плячка поглед впива —
вълните спят, и в свята тишина
спи далнината мълчалива.*

*И дълго той недвижим там стоя,
и в тишината му се стори
като че ли нечут да чува глас
из бездната да му говори.*

*И той се вслуша в далнината взрян.
Мълчат вълните спотаени...
И като сянка там на другий бряг
тъмнеят се едвам съзрени*

*ред кипариси, тъмен, строен ред —
таинствена, без край алея...
Той знаеше кои и накъде
вървяха с векове през нея.*

*И мъчеше душата му за там
блян тъмен още от години,
блян и купнеж — и някакъв си страх*

от тоз на онзи бряг да мине.

И дълго той стоя и слуша, взрян
с пронизен поглед, ням и бледен...
А тоя глас подслушваше и друг
от Заратустра несъгледан.

Тоз други беше сянката му, там
на тъмний бряг до него спряна:
по стъпките му като верен пес,
тя го последва отзарана.

„Виж, ето...“ — тихо проговори тя. —
„Ей лодката за тебе иде —
очакваната толкоз дни наред...
Не я ли Заратустра види?“

Къде? Защо? Или на тоя бряг
изгуби в свят и хора вяра?
Но **другий бряг**, и всичко ти що мниш
там да намериш, е превара...”

А Заратустра слязъл по брегът,
и вече в лодката, полека,
извърна поглед. Бледните уста
му озари усмивка лека.

И тъй на своята сянка рече той:
„На **тоя бряг** си ти честита —
и остани на него. Който знай
де и защо върви, не пита

той сянката си — песът, що върви
по стъпките на господаря.
Пред мен се днес широката врата
на бъдащите дни разтваря.

*И там отивам аз, на другий бряг,
и радостен отивам ази —
на бурното небе на моя дух
по безпокойните талази.*

*Там чакат ме ония, като мен
що времето са победили,
и са живота с своя светлина
към нови цели осветили.*

*И като Цезар, своя горд триумф
кога отива да празнува,
аз малко ща да знам, какво след мен
които тичат ги вълнува.*

*Не аз след тях, а подир мене те,
вървят където аз ги водя...
И почвата е твърда само там,
аз дето с твърди стъпки ходя.*

*И дни са дните само, моя дух
в които своя смисъл вдъхне —
на нова обич семето посея,
де прежната во плевел глътне, —*

*родената в животът от духът
и съвестта на добродушни
раби на случай, навик и закон —
на времето раби послушни.*

*Любов, която не твори живот,
а чрез живота смъртта храни...
От нея моя горди дух и гняв
и отвращение отбрани.*

*И против нея дигнах аз ръка,
от духом нищите родена*

за нищи духом... и простре се тя
сред тържището умъртвена.

Оттласнах я — и с нея наедно
оттласнах днешното надиря...
И даде ми живота во ръка
на своята радост слънчева потиря.

От него пих — и той ми проясни
в душата разума на дните...
Живях — отивам на отвъдний бряг
да преживея бъднините...“

И млъкна той. На млъкнали уста
усмивка горда в миг пресветна...
А лодката с налетели вълни
морето от брегът отметна.

И зе я то — и в тъмни далнини
далеч нататък тя изчезна...
И бурно пляскат гордите вълни
с брега над зиналата бездна.

А над брега от Заратустра там
оставената сянка крея —
докле нощта си сянката простре
и в своя мрак прибра и нея.

[0] В своя екземпляр на антологията срещу началото на стихотворението Славейков е преписал на немски израз из „Тъй рече Заратустра“, като по тоя начин е показал подтика за написването му, а и неговата идея: тая идея — противопоставяща обществената действителност и мисълта за някакъв „друг бряг“, към който се стремят „избраниците“ — той развива и в други свои произведения; Младен в „Кървава песен“ също говори за „другия бряг“. — Фридрих Нитче (1844–1900 г.) немски реакционен философ, който развива

своите възгледи главно в книгата си „Тъй рече Заратустра“; своите мисли той приписва на Заратустра, взет от иранската религия, като го прави герой на произведението си. Заратустра, взет от Нитче, е герой не само на това стихотворение („На другия бряг“) от Славейков, а и на поемата му „Сянката на свръхчовека“ („Мисъл“, 1897 г.). Студията си за Нитче е озаглавил „Заратустра“ — За „другия бряг“ — вкл. в „Писма до М. Белчева“, стр.49.

„На другия бряг“ е включено в посочената ръкописна стихотворна сбирка „Преди мълчанието“; при по-сетнешното поместване на стихотворението в „На Острова на блажените“ Славейков е нанесъл промени. В съдържанието на „Преди мълчанието“ заглавието е „На брегът на бъдащото“, а самото стихотворение — „Пролог“: с него се открива сбирката — и Славейков очевидно му е придавал значение на програмно за цялата сбирка. Посочваме само най-важните разлики:

Десетият куплет в „Подир мълчанието“ е с такъв текст:

*Купнежа ти за другий бряг я тук
отсам примами и докара...
Но другий бряг, и всичко ти що мниш
там да намериш, е превара.*

Следват куплети, които липсват в „На Острова на блажените“: (между посочения куплет и следващия, който почва с думите: „А Заратустра...“):

*Че който е нетвърдо тук стоял,
и там за него почва няма —
комуто за гласът е глухо Днес,
за него Утре ще е няма.*

*Кому ли ти си в бъдащите дни
и за какво притребвал, клетий?
На другий бряг по друг се ходи път
и друга светлина там свети.*

*Безвремие откърми твоя дух,
и той в безсмислието чезна —
и падна той на дните в пропастта,
в най-грозната от всички бездна.*

*Живей за свойто време, преживей
смехът му и плачът горчиви,
и паметен ще си подир смъртта
у тия, що остават живи.*

*От тоя бряг се лесно след това
минава — там, на другий, цветен...
Такъва пътник е желан — и там
го срещат с химн приветен...*

В 18 куплет — 3 и 4 стих:

*и на омраза семето посеи
де любовта във плевел глътне.*

↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.